

<https://helda.helsinki.fi>

Kyllä perusterveydenhuollossa kehitetään!

Paananen, Markus

2019

Paananen , M , Winell , K & Kaila , M 2019 , ' Kyllä perusterveydenhuollossa kehitetään! ' , Suomen lääkärilehti , Vuosikerta. 74 , Nro 48 , Sivut 2818-1820 . < <https://www.laakarilehti.fi/pdf/2019/SLL482019-2816.pdf> >

<http://hdl.handle.net/10138/320087>

---

publishedVersion

Downloaded from Helda, University of Helsinki institutional repository.

This is an electronic reprint of the original article.

This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version.

Kyllä perusterveydenhuollossa kehitetään!

Perusterveydenhuollossa ei ole jääty tuleen makaamaan, vaikka uutisista voisi niin päätellä. Tämä näkyy Yleislääkäripäivien Kehittäjäyhteisökilpailuun lähetyistä hankkeista.

Kilpailuun ovat voineet osallistua kaikki perusterveydenhuollon yhteisöt, ja tyypillinen osallistuja on ollut yksittäinen terveysasema.

Kolmen vuoden aikana kilpailuun on lähetetty 32 työtä 20 organisaatiosta. Puolet on tullut HYKS:n ervalueelta, ja näyttääkin siltä, että pääkaupunkiseudun yksiköt ovat olleet yliedustettuina.

Oletamme, että kilpailuun on valikoitunut vain pieni osa perusterveydenhuollon kehittämishankkeista.

Mitä on kehitetty?

Kehittämishankkeiden kirjo on ollut laaja ja samoihin aiheisiin on tartuttu eri puolilla Suomea.

Suosituimpia ovat olleet paljon palveluita tarvitseville ja pitkäaikaissairaille räätälöidyt hoitopolut, konsulttilääkärimalli, tiedolla johtaminen, hoitosuunnitelmat, vuodeosastojen potilaskierto ja työntekijöiden perehdytys.

Kehittämistyön tulisi perustua visioon siitä, mikä on tärkeintä korjata. Siis mikä parhaiten parantaa työn tekemistä ja potilaiden hoitoa. Aika ei koskaan riitä kaikkeen, ja strategiseen ajatteluun kuuluu kipeitä valintoja, joten ”Mitä kehitetään” on tärkein kysymys.

Se on myös ajankohtainen kysymys, kun valtio ensi vuonna jakaa tulevaisuuden sote-keskuksille kehittämiseen 70 miljoonaa euroa.

Kilpailutöistä poimittua

Kilpailutöiden perusteella näyttää siltä, että suurin osa kehittämishankkeista tähtää tuottavuuden (72 prosenttia kilpailutöistä) ja vaikuttavuuden (69 prosenttia) parantamiseen.

Kehityshanketta suunnittelevan ja toteuttavan organisaation kannattaa sitoutua johonkin laadun viitekehykseen. Suositeltavia ovat jo 2000-luvun alussa kuvattu yhdysvaltalainen National Academy of Medicine (aiemmin Institute of Medicine) kuusidimensioinen kehys (1) ja uudempi, Institute of Healthcare Improvementin Quadruple Aim, suomalaisittain nelimaali (2).

Kilpailuhankkeista oli tyypillisesti vastuussa yksikön johtaja tai esimies. Joka kolmannessa kehittämishankkeessa vastuuhenkilöiksi oli merkitty myös työntekijöitä ja joka kymmenennessä pelkästään työntekijöitä.

Työtä tehtiin julkisen ja yksityisen yhteistyönä (public-private partnership) 16 prosentissa hankkeista.

Useat organisaatiot käyttävät työkaluja, kuten Leanin A3-menetelmää, jotka helpottavat hankkeiden suunnittelua ja toteuttamista. Lean-menetelmiä oli hyödynnetty 16 prosentissa hankkeista.

Joka viidennessä kysymyksenasettelu, se mitä kehittämishankkeella tavoitellaan, oli kuvattu epäselvästi.

Vain joka toisessa hankkeessa raportoitiin numeerisia tuloksia. Vain yhdessä on ollut tavoitteena myös tieteellinen julkaisu – tämä hanke myös voitti kil-

LÄÄKÄRILEHTI OSALLISTUU
PERUSTERVEYDENHUOLLON
KEHITTÄMISEEN.

pailun kyseisenä vuonna.

Kannustamme kehittämishankkeiden tieteelliseen tarkasteluun. Tällöin hankkeesta voi tulla entistäkin palkitsevampi ja kiehtovampi. Tulokset ja opit tulevat silloin kriittiseen tarkasteluun ja laajempaan jakoon. Ilman kirjallisia tuoksia kaikki jää paikalliseksi.

Kehittämistyön voi toteuttaa hyvin tai huonosti, tehokkaasti tai tehottomasti – tärkeä on siis myös kysymys ”miten kehitetään”. Jokaiseen hankkeeseen tulisi liittää täsmällinen kysymyksenasettelu, vaikutusten mittaaminen ja tulosten kriittinen arviointi.

Vain yhdessä kehittämishankkeessa mittari oli heilahtanut epätoivottuun suuntaan. Kilpailuun on osallistuttu luonnollisesti hankkeilla, jotka ovat saavuttaneet asetetut tavoitteet. Toinen puoli eli kömmähdykset ja kompastelut

Yleislääkäripäivien kehittäjäyhteisökilpailuun 2017-19 osallistuneet hankkeet taustaorganisaation mukaan, sekä Quadruple Aim tai nelimaalin mukaisen laatutavoitteen /-tavoitteiden neljään luokkaan (asiakaskokemus, henkilöstökokemus, tuottavuus, vaikuttavuus) luokiteltuna.

Organisaatio	Aihe	Laatu (Quadruple Aim)	Valittu loppukilpailuun
Rovaniemen terveyskeskus	Hoitosuunnitelmien systemaattinen käyttöönotto	Vaikuttavuus	Kyllä
	Verenpainepotilaiden hoitotasapainon parantaminen reseptiuisinnan yhteydessä	Vaikuttavuus	Kyllä
	Varfariinihoidon systemaattinen vaihtaminen suoriin antikoagulantteihin	Vaikuttavuus, tuottavuus	Ei
Jyväskylän yhteistoiminta-alueen terveyskeskus	Laadun parantaminen terveysindikaattorien avulla	Vaikuttavuus	Kyllä
	Useat kehityskohteet: konsulttilääkärimalli, vastaanottoaikojen monipuolisuus, hoidon tarpeen arviointi, ammattilaisten työnjako, nettiajanvaraus	Tuottavuus, vaikuttavuus, henkilöstökokemus, asiakaskokemus	Ei
Mustasaaren kunta	Tk-osastojen Lean-kehittämishanke	Tuottavuus, vaikuttavuus	Ei
Hyvinkään kaupunki	Antikoagulaatiohoidon automatisoitu seuranta	Tuottavuus	Kyllä
	Kotihoitoon insuliinihoidon turvallisuuden parantaminen	Vaikuttavuus	Ei
Helsingin kaupunki	Useat kehityskohteet: segmentoidut asiakasprosessit, tiimityö, tiedolla johtaminen, digipalvelut, johtamismalli	Henkilöstökokemus, tuottavuus, vaikuttavuus, asiakaskokemus	Kyllä
	Terveysaseman laajennetut aukioloajat	Henkilöstökokemus, tuottavuus, vaikuttavuus, asiakaskokemus	Ei
	Konsulttilääkärimalli	Tuottavuus, henkilöstökokemus	Ei
Loviisan terveyskeskus	Ihopiientoimenpiteiden prosessin parantaminen Lean-menetelmillä	Tuottavuus, asiakaskokemus	Ei
	Reseptien turvallisempi uusinta hoitosuunnitelmakäynnin yhteydessä	Tuottavuus, vaikuttavuus	Kyllä
Järvenpään terveyskeskussairaala	Tk-sairaalan laaja-alainen Lean-kehittäminen	Henkilöstökokemus, vaikuttavuus, tuottavuus, asiakaskokemus	Kyllä
Kuntayhtymä Kaksineuvoinen	Vaikeasti työllistyville suunnattu moniammatillinen verkostomalli	Vaikuttavuus, tuottavuus, asiakaskokemus	Ei
Mäntänvuoren terveys Oy	Konsulttilääkärimalli	Tuottavuus, henkilöstökokemus	Ei
Kolmostien terveys Oy ja Psykoterapiakeskus Vastaamo	Matalan kynnyksen lyhytpsykoterapian käyttöönotto	Vaikuttavuus, asiakaskokemus	Kyllä
Porvoon terveyskeskus	Kiirevastaanoton ja potilassegmentteihin perustuvan tiimimallin käynnistäminen, yleinen Lean-kehittäminen	Tuottavuus, vaikuttavuus, henkilöstökokemus, asiakaskokemus	Kyllä
Riihimäen seudun terveyskeskus	Raskausdiabeteksen ehkäisyyn tähtäävä hoitopolku	Vaikuttavuus, asiakaskokemus	Ei
Espoon kaupunki	Hoitajapainotteinen terveysasemamalli, laaja-alainen Lean-kehittäminen	Tuottavuus, asiakaskokemus, henkilöstökokemus, vaikuttavuus	Ei
	Paljon palveluita tarvitsevien potilaiden hoidon jatkuvuuden parantaminen	Tuottavuus, vaikuttavuus, asiakaskokemus	Kyllä
	Ohjeiden kokoaminen wiki-alustalle	Henkilöstökokemus, tuottavuus	Ei
Etelä-Pohjanmaan terveyskeskukset	Vastaanotto toiminnan, asiakaskokemuksen, vetovoimaisuuden, saatavuuden ja toimintamallien kehittäminen	Tuottavuus, henkilöstökokemus, asiakaskokemus	Ei
	Hoitosuunnitelmien fraasipohjien luominen	Tuottavuus, henkilöstökokemus, vaikuttavuus, asiakaskokemus	Kyllä
Etelä-Savon sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä			
Kaarinan kaupunki	Neuvolaikäisten lasten moniammatillisen kuntoutustyöryhmän perustaminen	Tuottavuus, vaikuttavuus	Ei
Mehiläinen Terveyspalvelut Oy	Terveysasematoiminnan yhtenäistäminen ja seuraaminen	Tuottavuus, henkilöstökokemus, vaikuttavuus, asiakaskokemus	Ei
	Terveysasemien yhtenäinen perehdytysmateriaali	Tuottavuus, henkilöstökokemus	Kyllä
	Blokkiajanvarauksen käyttöönotto	Tuottavuus, asiakaskokemus	Kyllä
Oulun kaupunki	Erikoistuvien lääkkeiden palautejärjestelmä	Henkilöstökokemus	Ei
	Tiedolla johtamisen parantaminen	Tuottavuus	Ei
	Tampereen kaupunki ja Mehiläinen	Tietojohdamisen työkalun rakentaminen	Tuottavuus, vaikuttavuus
Valkeakosken sosiaali- ja terveyskeskus	Hoitomalli pitkäaikaisesta kivusta kärsiville	Vaikuttavuus, asiakaskokemus	Ei

ovat kuitenkin vähintään yhtä tärkeitä ja opettavaisia; ehkä pitäisi seuraavaksi järjestää ”hankemokailumiiting”?

Kilvoittelua ja hyvän jakamista

Nuori Lääkäri -lehdessä ehdotettiin, että viidennes lääkäreiden työajasta käytettäisiin kehittämistyöhön, käytännössä yksi päivä viikossa.

Ehdotuksen idea on hyvä ennen kaikkea siksi, että siinä on oikea vastaus kysymykseen ”kuka kehittää”. Työn tekijä kehittää omaa työtään! Sadat aivot painavat enemmän kuin yhdet, minkä vuoksi kehittämistyöhön on innostettava mukaan työntekijät ja kaikki ammattiryhmät. Enemmän ideoita, enemmän ratkaisumalleja, enemmän toteuttajia – parempi sitoutuminen. Muuten kehittäminen etenee hitaasti ja vaikeasti.

Kehittäjäyhteisökilpailun suosio toivottavasti jatkuu. Parhaimmillaankin se tavoittaa kuitenkin vain pienen osan perusterveydenhuollon hankkeista. Perusterveydenhuollon kehittäjien kannattaisi liittyä yhteen ja luoda vertaiskehittämistä edistävä ympäristö, esimerkiksi kehittämishankkeille omistettu julkaisufoorumi – opiksi itselle ja muille. ●

MARKUS PAANANEN,
LT, dosentti
Vs. toimialajohtaja
Keravan kaupunki

KLAS WINELL, LT
Laatukouluttaja
Conmedic

MINNA KAILA
Professori, terveydenhuollon hallinto
Helsingin yliopisto, lääketieteellinen tiedekunta/
Clinicum

KIRJALLISUUTTA

1. Committee on Quality Health Care in America, Institute of Medicine. Crossing The Quality Chasm : a New Health System for the 21st Century. Washington, D.C. :National Academy Press, 2001.
2. Bodenheimer T, Sinsky C. From triple to quadruple aim: care of the patient requires care of the provider. Ann Fam Med 2014;12:573-6.

Vieras hotellin vuoteessa – osa 1

Väsynyt matkailija heräsi yöllä niskan alueen kutinaan.

37-vuotias perheenisä saapui siistiin ja hyvin hoidetun näköiseen hotelliin iltaiikaan. Väsynenä matkasta hän purki hotellihuoneessa matkalaukkunsa ja kävi pian nukkumaan. Koska paikka oli vieras, hän päätti jättää yövalon päälle.

Yöllä mies heräsi niskan alueen kutinaan. Pyyhkäistessään kädellään niskaa, hän huomasi verta kädessään sekä pienen ötökän, jonka liiskasi kuoliaaksi lakanalla. Samalla hän huomasi tyynyn kohdalla samanlaisen ötökän ja verta.

Noustuaan nopeasti ylös hän katsoi silmälasien kanssa tarkemmin tilannetta. Petauspeitteelläkin liikkui useampi ötökkä kiipeämässä ylöspäin. ●

Potilaan tunnistamisen mahdollistavia tietoja on muutettu.

MITEN SINÄ HOITAISIT

Miten sinä hoitaisit -palsta esittelee kliinisen tapauksen, jota lukijat voivat kommentoida Fimnetin keskustelutalulla www.fimnet.fi. Poimintoja keskustelusta esitetään tapauksen ratkaisuosassa.

Työryhmä: Nina Kaseva, Mikael Kuitunen, Mika Laitinen, Anneli Lauhio, Jarkko Suomela

MITEN ETENET?

- Mistä ötökästä voisi olla kysymys?
- Miten tilanteessa pitää toimia?
- Tarvitseeko puremaa hoitaa jollain tavoin?
- Onko sillä merkitystä, missä päin maailmaa hotelli sijaitsi?

Tapauksen ratkaisu julkaistaan Lääkärilehdessä 50–52/2019, joka ilmestyy 13.12.2019